

Leeuwarden Stadswandeling

Lengte: 4 km
Start- en eindpunt:
Fries Museum, Wilhelminaplein 92
Duur: 60 minuten

Eindoordeel wandeling,
horecagelegenheid en
mindervalidentoilet:

6

Er kan zoveel meer dan je denkt

Leeuwarden is een van de oudste steden van Noord-Nederland. De geschiedenis gaat terug tot in de Romeinse tijd.

Let op: onze tester gaf aan dat op veel plekken tegels los liggen, de stoepen te smal zijn voor een rolstoel en bruggetjes erg steil, waardoor de tester soms moest omrijden.

Bezienswaardigheden langs de route:

1. Hoewel Leeuwarden een mooie historische binnenstad heeft, ligt het **Fries Museum** in een vrij modern gedeelte. Het heeft een rijke collectie, diverse tentoonstellingen en een uitgebreid activiteitenprogramma. Het museum is gevestigd in een modern gebouw en is goed toegankelijk voor mindervaliden. Op elke verdieping is een invalidentoilet aanwezig. Mensen die het museum niet zelfstandig kunnen bezoeken kunnen gratis een begeleider meenemen. Hulphonden zijn ook welkom. Ga vanuit het museum linksaf op Zaailand en sla rechtsaf naar Beursplein. Blijf deze volgen tot aan de Willemskade.
2. De **Museumhaven Leeuwarden** bestaat uit een collectie bijzondere historische binnenvaartschepen, met als boegbeeld het voormalige stoom- beurtschip Stânfries X. De Museumhaven is ontstaan in 2005 langs de Willemskade aan de rand van de historische binnenstad. De Willemskade een van de kades waar vroeger het transport over water tot grote bloei kwam en de stad zich sterk ontwikkelde. Op de kades was het ooit een drukte van belang met aan- en afvarende schepen, die gelost en geladen moeten worden.
3. Sla rechtsaf naar de Wirdumerdijk en blijf deze volgen. Steek de rotonde recht over. Rechts, op de plek van het appartementencomplex stond vroeger hotel Amicitia. Hier startte in 1909 de **eerste officiële Friese Elfstedentocht!** Op 2 januari meldden de schaatsers zich in het hotel, staken de straat over en stapten op het ijs in de stadsgracht. Om vervolgens langs 11 historische steden in Friesland te schaatsen. Een tocht van bijna 200 km.
4. Blijf de Wirdumerdijk volgen en sla linksaf naar Nieuwestad. Hier staat **De Waag** (uit 1595) die eeuwenlang hét centrum van de Friese handel was. Op marktdagen was het hier een komen en gaan van pramen, die moeite hadden elkaar te passeren in de smalle stadsgrachten. De bootjes werden bestuurd door Friese boeren, die boter, kaas en vlees aanvoerden, om op het marktplein te verhandelen. Maar eerst waren ze verplicht hier alles te laten wegen en op kwaliteit te laten beoordelen. De Waag is in renaissance stijl opgetrokken en bedoeld als uiting van stedelijke trots. De decoratieve eerste verdieping had geen ander nut dan het gebouw groot te laten ogen. Op alle vier de hoeken staan leeuwen, die het stadswapen dragen.
5. Vervolg de Nieuwestad en sla rechtsaf naar Waagplein, die overgaat in Weerd en Hofplein. Op 1 april 1715 legde het 3-jarige jongetje Willem Carel Hendrik Friso, prins van Oranje Nassau, heel officieel de eerste steen van dit **Stadhuis**. De tekst op de halfronde gevelsteen boven de ingang van het stadhuis herinnert aan deze feestelijke dag. Het stadhuis is in classicistische stijl gebouwd. De beelden boven de ingang zijn personificaties van Vrede (Pace) en Gerechtigheid (Justitia). In het driehoekige fronton daarboven staat Wijsheid met het stadswapen van Leeuwarden.

6. Op nr. 29 ligt Hotel-**Paleis Stadhoudelijk Hof**. De naam van dit hotel-restaurant herinnert aan de vroegere functie van het gebouw. Dit was van 1587 tot 1747 het paleis van de Friese stadhouders, de voorouders van koning Willem-Alexander. In de 17e eeuw telde het paleis maar liefst 37 vertrekken, waar 288 schilderijen hingen. De eerste bewoner was de man wiens standbeeld op het plein staat: graaf Willem Lodewijk van Nassau-Dietz. Naast Fries stadhouder was hij ook kapitein-generaal van het leger van Friesland. En – samen met zijn achterneef prins Maurits van Oranje – opperbevelhebber van het Staatse Leger dat tegen Spanje vocht.
7. Sla linksaf naar de Beijerstraat, deze gaat over in Pijlsteeg. Steek de Levissonstraat schuin over naar Schoenmakersperk. Hier is **Natuurmuseum Fryslân** gevestigd. Dit prachtige, 19e-eeuws pand was oorspronkelijk een weeshuis. Sinds 1987 is het natuurmuseum hier gevestigd. Boven de ingang staat de naam Baljeé. Deze man had in de 19e eeuw een fortuin vergaard in Indië. Hij liet dat bij zijn overlijden na aan het weeshuis in Leeuwarden, waar hij als kind was opgegroeid. Hiermee werd deze nieuwe vleugel in een neo-maniëristische stijl betaald. Het oorspronkelijke weeshuis zit aan de achterkant van dit gebouw. Ga hiervoor rechts om de hoek. Dit gedeelte is veel ouder en stamt uit 1675. Het heeft een classicistische toegangspoort.
8. Volg Schoenmakersperk tot het eind en steek de Groeneweg schuin over naar de Prinsentuin. Op nr. 1B is het **Pier Pander Museum** gevestigd. Deze Friese beeldhouwer, die rond 1900 een gevierd kunstenaar was, werd vooral bekend door zijn portret van koningin Wilhelmina op de Nederlandse munt. Pander zocht zijn hele leven naar een combinatie van klassieke ideeën over schoonheid en een eigentijdse invulling daarvan. Na zijn dood liet Pander zijn ateliercollectie aan Leeuwarden na, met als voorwaarde dat er een museum zou worden opgericht. Het werd het eerste Nederlandse museum dat aan één kunstenaar was gewijd. Er is een overzichtstentoonstelling van Panders leven en werk te zien.
9. Ga door de prinsentuin naar het **Historisch Centrum Leeuwarden (HCL)**. Het HCL brengt de geschiedenis van Leeuwarden tot leven met exposities, films, stadswandelingen, boeken, activiteiten en onderwijsprojecten. Het HCL kreeg in 1838 een officieel betaalde archivaris en was daarmee het eerste stadsarchief in Nederland. De publieksruimtes achter de glazen serre zitten in een voormalig schoolgebouw uit 1840, een van de oudste die nog in Leeuwarden bestaat. Van 1959 tot 1999 bood het onderdak aan de regionale omroep 'Omrop Fryslân'. In de 17e eeuw was er op deze plek een toernooiveld. Dit was een schietbaan, waar leden van de stedelijke schutterij met doelroeren (een soort geweren) oefenden. Deze burgers hielpen de vestingstad te verdedigen in tijden van nood.
10. Ga door het park terug richting het water en volg de route naar de **Pier Pander tempel**. In deze tempel staat Pier Panders levenswerk: een beeldengroep van vijf marmeren figuren. De beelden zijn personificaties van de vijf fases waaruit de scheppende menselijke kracht voortkomt. Dit zijn Uchtend (inspiratie), Ontwakend Gevoel, Opkomende Gedachte, Moed en Kracht. Pander wilde van de beeldengroep een totaalkunstwerk maken, door ze in een passende, afgesloten omgeving te plaatsen. Als inspiratiebron voor deze tempel gebruikte hij het mausoleum van Santa Constanza in zijn woonplaats Rome.

11. De route door het park (Noorderplantage) eindigt op Boterhoek. Hier bevindt zich **Tresoar**, wat het Friese woord voor schatkist is. En daarmee dekt de vlag de lading compleet, want het is dé bewaarplaats van Friese geschiedenis en literatuur. De organisatie is een fusie van Ryksargyf Fryslân, Frysk Letter-kundich Museum & Dokumintaasje-sintrum en Provinciale & Buma-Bibliotheek. Tresoar organiseert Friese activiteiten voor jong en oud, zoals exposities, concerten, lezingen, educatieve projecten en kindercolleges.
12. Ga rechtsaf op Boterhoek en sla dan linksaf naar Torenstraat. Deze scheve toren **Oldenhove** is hét symbool van Leeuwarden. De bouw begon in 1529 en was de eerste fase van een plan voor een nieuwe kerk. De kerktoren moest één van de hoogste van de Nederlanden worden, maar bleek bij een hoogte van 40m maar liefst anderhalve meter uit het lood te hangen... De bouw werd gestopt en van een nieuwe kerk is het nooit gekomen. De reconstructietekening geeft een indruk van hoe het had moeten worden.
13. Sla linksaf naar Oldehoofsterkerkhof. Steek aan het eind schuin over naar de Grote Kerkstraat. Het voorname gebouw op nr. 9 was in de 18e eeuw een paleis. Hier woonde prinses Maria Louise van Hessen-Kassel, weduwe van de jong gestorven Friese stadhouder Johan Willem Friso. Het stadspaleis was een U-vormig complex van drie panden. De rechtervleugel is het oudste gedeelte. Dit was oorspronkelijk een middeleeuwse adellijke 'stins', een versterkt stenen huis met hoektoren. De prinses was zeer geliefd en kreeg als bijnaam Marijke Meu. Marijke is de Friese variant van Maria en 'meu' is een verbastering van het Friese woord 'muoike', dat tante betekent.
14. Ga een klein stukje terug en sla linksaf naar de Kleine Kerkstraat en vervolgens linksaf naar de Bagijnestraat. Sla rechtsaf naar Nieuwesteeg. **De Grutterswinkel** op nr. 5 dateert uit 1901 en is daarmee een van de oudste winkels in Nederland. Het pand zelf bestaat al 400 jaar, maar ziet er aan de buitenkant uit als een huis uit de 18e eeuw. Dat komt omdat de toenmalige bewoner (een Leeuwarder burgemeester) de gevel liet aanpassen. Op de etalageruiten staat vermeld wat er in de winkel te koop was. Links worden koloniale en grutterswaren aangeprezen. Koloniale waren zijn koffie, thee, cacao, specerijen en suiker, dat vanuit Nederlandse kolonies zoals Indië en Suriname werd aangevoerd.

Volg de Nieuwesteeg over het water en steek schuin over naar Oude Doelestee. Deze gaat over in Wilhelminaplein, het start- en eindpunt van deze wandeling.

Rolstoelvriendelijke horecagelegenheden met toilet

Het Fries museum beschikt over een museum café. Volgens de VVV zijn er in de binnenstad meerdere horecagelegenheden die over een invalidentoilet beschikken. We hebben hiervan echter geen details en deze zijn dus ook niet getest.

Parkeergelegenheid

In Parkeergarage Zaailand (betaald parkeren), onder het Fries Museum zijn meerdere parkeerplaatsen aanwezig voor mindervaliden, dichtbij de opgang. Via de opgang komen bezoekers direct in de museumhal.

